

PABLONĒAN EFESONU 'ICĒ UNICAMA BUANMIA QUIRICA

Efeso ěmanuax ax Jesucristomi catamĕcĕ unicama Pablonĕn quirica cuĕnĕoxuan

1 ¹Ĕx cana Pablo, Nucĕn Papa Dios cuĕĕncĕsabi oquin aĭn bana nĭuxunun Jesucristonĕn caĭsa 'ain. Usa 'ixun cana Efeso ěmanuaxmi Cristo Jesúsmi sinani ami catamĕti Nucĕn Papa Diosnan 'icĕ ĕnĕ quirica mitsu buánmin. ²Nucĕn Papa Diosbĕtan Nucĕn 'Ibu Jesucristonĕn mitsu nuibaquin 'aquincĕxmi chuámarua 'aish bucucanti cana cuĕĕnin.

I. AIN UNICAMAX CA CRISTOBĒ ACHUSHISA 'ICĒ QUIXUN PABLONĒN CA (1.3-3.21)

**Cristonan cupía Nucĕn Papa Diosan uni
nuibaquin 'aquinti**

³Nucĕn Papa Dios ax ca Nucĕn 'Ibu Jesucristo aĭn Dios 'ianan aĭn Papa 'icĕn. A rabinun ca 'acan. Aĭn nĕtĕnuxun nu sinánxunquin ca nuxnu Cristonan cupí nuibaquin 'aisamaira nĭu nu 'aquinquin upí oquin sinánmianan nu cuĕĕnmia. ⁴Mecama uniocĕma 'ixunbi ca Nucĕn Papa Diosan Cristo cupínu an iscĕx 'uchañuma 'ianan ainanshi 'inun nu caĭsacĕxa. ⁵Axa cuĕĕncĕsabi oquin ca nu nuibaquin Jesucristo cupí aĭn bĕchicĕ 'inun nu caĭsacĕxa. ⁶Usaquin ainan 'inun caĭstancĕxun an nu nuibaquin, aĭn

nuibacĕ Bĕchicĕ nubĕ 'aĭnu ainan 'aish upí 'inun nu 'imicĕ 'ixun cananuna ami catamĕquin, xĕnibua 'aĭnbi a rabin. ⁷An ca nun 'ucha cupínu ainanma 'icĕbi Cristo bama 'ain, nun nĭu 'aisama 'acĕcama tĕrĕnquin ainan 'inun nu iĕmiaxa, an nu nuibaquin. ⁸Usa 'ixun ca nuibaquin uisairai cara uni ainan 'iti 'icĕ quixun upí oquin 'unánun nu 'imiaxa. ⁹Unin 'unánma 'icĕbi ca nu 'unánmiaxa, uisa cupí cara ax cuĕĕn-sabi oquin Cristo ĕnĕ nĕtĕnuaxa bamanun xuacĕxa quixun. ¹⁰Ĕsaquin ca nu 'unánmiaxa: An ca anúan ax utĕcĕnti nĕtĕa sĕnĕncĕbĕtan Cristo xuti 'icĕn, an unio nĭucama, naĭnu 'icĕ 'imainun menu 'icĕ aĭn 'ibua 'inun.

¹¹Nux Cristonan cupí aĭn uni raĭri 'acĕsaribi oquin nu axa cuĕĕncĕsabi oi 'ianan aĭn nĕtĕnu abĕ 'iti nu 'iminuxun ca Nucĕn Papa Diosan ainan 'inun nu caĭsacĕxa. Usai nux 'inun ca Nucĕn Papa Diosan camabi nĭu ax cuĕĕncĕsabi oquin 'aquin mĕnĭocĕxa. ¹²Nun nu an sinánmicĕxun upí oquin nĭu 'aia isquian uni raĭrinĕnribi a rabinun ca nux pain Cristomi catamĕcĕ 'aĭshnu ax cuĕĕncĕsabi oi 'inun nu caĭsacĕxa. ¹³Mitsúxribi camina —Jesucristo cupí ca uni aĭn 'ucha tĕrĕncĕ 'aish Nucĕn Papa Diosnan 'iti 'icĕ —quixun nĭuicĕ bana cuati Cristomi catamĕacĕn. Cristomi catamĕtia ca Nucĕn Papa Diosan ax quicĕsabi oquin aĭn Bĕru Nĭunshin Upí

mibëa 'inun mitsu 'ináncëxa, mitsúxmi aséribi ainan 'icë 'unánti oquin. ¹⁴Aín Bëru Ñunshin Upí axa nubë 'ain cananuna 'unanin, anúan Nucën Papa Diosan an caíscë aín unicama biti nëtë sënëncëbë cananuna aín nëtënu abë 'iti 'ain, ax quiásabi oi. Ax cushiira 'ixuan nuibaquin 'imicëxunu a rabinun ca usai 'iti 'icën.

Efesonu 'icë axa Jesucristomi catamëcë unicama Pablonën Nucën Papa Dios ñucáxuan

¹⁵Usoquin Nucën Papa Diosan 'aquincëxmi mitsux aséribi Nucën 'Ibu Jesúsmi catamëanan axa ami sináncë unicamabë nuibanania ñuicania cana cuan. ¹⁶Usa 'ain cana ënquinma —asábi ca —quixun caquin rabianan abë banaquin Nucën Papa Dios mitsu ñucáxunin. ¹⁷Nucën 'Ibu Jesucristonën Dios 'ianan 'Apuira, Nucën Papa Dios, a cana an 'unánmicëxunmi upí oquin sinánquin a 'unáncanun quixun mitsu ñucáxunin. ¹⁸'Imainun cana mitsu ñucáxunin, an 'imicëx caramina uisairai ënë nëtënuax Jesucristosaribi 'aish upí sinánñu 'iti 'ai quixunmi mitsun 'unánun. Ñucánan cana uisairai caramina aín nëtënu abë 'aish, axa ami catamëcë unicamabë 'iti 'ai quixunmi 'unánun mitsu ñucáxunin. ^{19,20}Usaribi oquin cana mitsu ñucáxunin, uisaira cara aín cushi anúan axa ami catamëcë unicama 'aquinti a 'icë quixunmi mitsun 'unánun. A cushínbi ca bamacëbi baísqumixun Cristo aín nëtënu aín mëqueu 'aish abë 'Apu 'inun 'imiacëxa. A cushínra ca Nucën Papa Diosan nu 'aquinia. ²¹Usai 'inúan 'imicëx ca Cristo ax, a unin iscë 'apu 'imainun a unin iscëma 'apuribi 'imainun uisa cushi cara, 'imainun uisa 'apu cara, uisaquin caquin anëcë cara, acamabë sënënmaira 'icën. Usa bërí 'aish ca ënë nëtë cëñúcëbëribi

usai 'iti 'icën. ²²Nucën Papa Diosan ca camabi ñu, uni, ángel, acaman 'ibu 'inun Cristo 'imiacëxa. 'Imianan ca axa ami catamëcë unicaman 'iburibi 'inun 'imiacëxa. ²³Axa ami catamëcë unicamax ca 'itsa 'aishbi camáxbi Cristonan 'icën. Usa 'ain ca an abë 'ixun an sináncësaribi oquian sinánun aín unicama 'imia. Ax ca uinubi 'aímama 'icën. Abë 'ixun ca Cristonën aín unicama an iscëx aín nuitu upí 'ixuan ax cuëncësä oquinshi 'anun aín cushi 'inania.

An nuibacë cupí ca uni Nucën Papa Diosnan 'ia quicë bana

2 ¹Mitsun ñu 'atima 'acë cupí ainanma 'aíshmi uni bamacësä 'icëbi ca Nucën Papa Diosan mitsu xëñibua 'aínbi abë 'inun ainan 'imiaxa. ²Ënë nëtënu 'icë ñuishia an sináncë unicaman sináncësä oquinshi sinánquin camina ñu 'aisama 'acën, ñunshin 'atimanën 'apu cuëncësäbi oquin. An ca an Nucën Papa Diosan bana cuaisama tancë unicama ax cuëncësäbi oquin 'anun sinánmia. Usaribiti camina mitsux an sinánmicë 'iacën. ³Nunribi cananuna camaxunbi nun sináncësä oquinshi sinánan nun sinan 'atima 'ixun nux cuëncësäbi oquin 'acën. Usai 'icë 'aish cananuna raíri unicamasaribi 'aish numi nishquian Nucën Papa Diosan castícantí 'iacën. ⁴Usai 'iá 'icëbi ca Nucën Papa Diosan nu 'aisamaira nuibaquin, ⁵nux nun 'ucha cupínu ainanma 'aish bamacësä 'iá 'icëbi ainan 'aish upiti tsónun nu 'imiaxa, nuxribi bama 'aishbi Cristobë baísqucësä 'inun. ⁶Nux Cristo Jesús bë baísqucësä 'inun 'imianan ca Nucën Papa Diosan nuxribi ënë nëtënuaxbi Cristo Jesús bë, aín nëtënuribi abë 'inun nu 'imiaxa. ⁷Jesucristonan 'aíshnu usai 'icë isquían camabi unin uisaira oquin cara an nu

nuibatia quixun nētē xēnibucēbētanbi isnun ca Nucēn Papa Diosan usaínu 'inun mēniocēxa. ⁸Nuibaquin ca aserabi cuēnquin mitsúxmi Cristomi catamēti cupíshi mitsu ainan 'inun iémiaxa. Mitsúnmi ñu upí 'acē cupíma ca Jesucristo bama cupíshi Nucēn Papa Diosan ax cuēnquinshi mitsu ainan 'inun iémiaxa. ⁹An ca an ñu upí 'acē cupí ainan 'inun uni iémima. Usa 'ain ca uinu 'icē unínbí —'ēn upí ñu 'acē cupí cana iéa —quixun rabíquin sinántima 'icēn. ¹⁰Cristo Jesús nubē 'inúan an 'imicēxun ñu upíshi 'anan nun sinan bētsi 'inun ca an mēníosabi oquin nu 'imiaxa.

Cristo cupía judíos unicama 'icēsaribiti judíosma unicamaribi Nucēn Papa Diosnan 'iti

¹¹Usa 'ain camina manútima 'ain, mitsux judíos unima, uni itsi 'aish camina axa 'unántioracacē judíos unicaman —a unibunēx ca 'unántioracacēma 'icē —quixun ñuicē 'iacēn. ¹²Judíos unima 'aish camina Cristo ñui quicē bana cuacēma 'iacēn. Judíos unicaman 'unan 'aínbi camina mitsun Nucēn Papa Diosan bana 'unáncēma 'ianan an Cristo ñuiquin Abraham cá bana a 'unáncēma 'iacēn. Usa 'ixun camina Nucēn Papa Diosan ca nuibaquin uni 'aquianan ainan 'imiti 'icē quixun 'unáncēma 'aish mitsux cuēncēsa oíshi tsóti sináncēn. ¹³Usai 'iá 'aíshbi camina camabi unin 'ucha cupía Cristo bama 'ain, ami catamēcē 'aish ainan 'ain. Usa 'aish camina Nucēn Papa Dios 'unáncēma 'iá 'aíshbi bēri a 'unani ainan 'ain. ¹⁴Cristonēn ca judíos uni 'icēsaribitia judíosma uniribi Nucēn Papa Diosnan 'inun 'imiaxa, camáxbia raíri unisaribi 'inun. Judíos unicamaxa judíosma unicamabē nuibanancēma 'aish nishanancēsa 'iá 'icē ca bēri

Cristonēn judíos uni 'imainun judíosma uniribia ainan 'aish camáxbi bētsibē nuibananun 'imiaxa. ¹⁵Ax camabi unin 'ucha cupí bamaquin ca Cristonēn nux judíos uni 'ixun Moisésnēn cuēnēo bana quicēsabi oquin 'acē cupíma ami catamēcē cupíshi Nucēn Papa Diosnan 'iti mēniocēxa. Usouni 'icēsaribitia judíosma uniuquin ca nux judíos uni 'aish 'icēsaribitimi mitsúxribi ami catamēcē cupí ainan 'inun 'imiaxa. Usa 'ain cananuna camáxbi ainan 'aish sēnēn 'ain. ¹⁶Ax camabi unin 'ucha tērēncē 'iti cupí i curúsocēnuax bamax baísqiun ca Cristonēn judíos unicama Nucēn Papa Diosnan 'inun mēniocēxa. Usoquian 'acē cupí ca axa ami catamēccamax Nucēn Papa Diosnan 'aish, judíosma unibē judíos uni nishánantēcēntima 'icēn. ¹⁷Ax ēnē nētēnu utancēxun ca Cristonēn bana ñuixunquin, camabi unix ca ami catamēti Nucēn Papa Diosan iscēx upí 'iti 'icē quixun cacēxa. Usa 'ain ca judíosma uni, an Nucēn Papa Diosan bana 'unáncēma, 'imainun judíos uni, an Nucēn Papa Diosan bana 'unáncē 'ixun a ñuia quicē bana cuati, Cristomi catamēti Nucēn Papa Diosnan 'ia. ¹⁸Usai Cristomi catamēti Nucēn Papa Diosan Bēru Ñunshin Upíñu 'aish cananuna camáxbi, judíos uni ucēn Papa Diosnan 'iti mēniocēxa. Usoquin ca nux judíos un'imainun judíosma uníxribi, Nucēn Papa Diosbē banati 'ain. ¹⁹Usa 'ain camina judíosma uni 'aíshmi Nucēn Papa Dios 'unáncēma 'aish 'iásaribima 'ain. A ñuiquian Nucēn Papa Diosan Abraham cá, Cristo, a camina mitsun bēri 'unanin. Usa 'ain cananuna mitsúxmi judíosma uni 'imainun nuxribi judíos uni 'aish, ainan cupí aín nētēnu abē 'iti 'ain. ²⁰Mitsux camina an aín bana uni ñuixunun Jesusan caiscē unicama 'imainun an Nucēn Papa Dios

quicë bana uni ñuixuncë unicaman ñuiasabi oi, Jesucristomi catamëti ami cushicë 'ain. Usa 'aish camina unin maxax xubu oquin ami cushiti pain nantancëxun rañiribi bucúnrucësaribi 'ain, Cristo a pain nancë maxáxa 'ain. ²¹Amia catamëtia ca Nucën 'Ibu Jesucristonën aín unicama ax cuëencë sabi oía 'inun 'imia. Usaquin 'imicéxa, asérabi ami catamëcë aín unicama abë ca Nucën Papa Dios 'ia. ²²Mitsun ëmanu 'icë axa Jesucristomi catamëcë unicama-bëribi ca aín uni rañiribëa 'icësaribiti Nucën Papa Dios 'ia, aín Bëru Ñunshin Upía aín unicamabë 'ain.

**Judíosma unicama Jesucristo ñuiquin
bana ñuixunuan Nucën Papa Diosan
Pablo caísa**

3 ¹Mitsúxmi judíosma uni 'aishbi Cristo Jesúsmi sinánun aín bana mitsu ñuixuncë cupí cana 'ëx, Pablo 'aish, sipuacë 'ain. Usa 'ixun cana mitsu Nucën Papa Dios ñucáxunin. ²Mitsúnbi camina 'ëa ñuicania cuaquin 'unánti 'ain, mitsu nuibaquin ca Nucën Papa Diosan Cristo ñuiquin aín bana mitsu ñuixunun 'ë cacëxa quixun. ³A bana uisai quicë cara quixun unin 'unánma 'icëbi ca bërí unin 'unania. Nucën Papa Diosanbi ca 'ëribi 'unánmiaxa. 'Itsamashi pain cana an 'ë 'unánmicë bana mitsu ñuixunquin cuënëon. ⁴Ën mitsu buánminuxun cuënëocë bana ënë isquin camina 'unánti 'ain, 'ën cana uisai quicë cara Cristo ñui quicë bana 'icë 'unani quixun. ⁵A bana ca bëräma Jesucristo ucëma pain 'ain, uisai cara quia quixun uni Nucën Papa Diosan 'unánmiama 'icën. Usa 'aínbi ca bërí aín Bëru Ñunshin Upitan an aín bana ñuixunuan caíscë unicama uisai cara a bana quia quixun 'unánmiaxa. ⁶Unin 'unánma 'aínbi ca a bana ësai quia, judíos unicama 'icësaribiti ca judíosma

unicama, Cristo Jesús bama cupí ami catamëti Nucën Papa Diosan uni 'ianan abë aín nëtënu 'iti 'icën, ax quíasabi oi.

⁷Ëxbi usai 'itima 'icëbi ca ax asérabi cushi 'ixun Nucën Papa Diosan Cristo Jesús ñui quicë bana unicama ñuixunun 'ë 'imiacëxa. ⁸Ëx axa ami catamëcë uni rañiribë sënënmara 'icëbi ca Nucën Papa Diosan nuibaquin, judíosma unicama Cristo ñui quicë bana 'unánminun 'ë 'imíaxa, uisaira oquin cara Cristonën aín unicama nuibaquin 'aquinia quixuan ënë nëtënuuxun aín unicaman 'unáinracëma 'icëbi. ⁹Nucën Papa Dios, an camabi ñu unio, an ca —Cristo ca uti 'icë —quixun bëräma mënío 'ixunbi Cristo ucëmapan 'ain, a ñui quicë bana uisai quicë cara quixuan unin cuanun 'unánmiama 'icën. 'Unánmiama 'ixunbi ca bërí a bana unicama 'unánminun Nucën Papa Diosan 'ë caxa. ¹⁰Axa ami catamëcë unicamaxa an 'imicëx upí isquian naínu 'icë ángelcama, aín cushicamanribi uisaira cushiñu 'ianan uisaira sinánñu cara ax 'icë upí oquin 'unánun ca Nucën Papa Diosan aín unicama usai 'inun mëníocëxa. ¹¹Usaquin aín unicama 'iminuxuan usabi 'iti oquin an mëníosabi oquin ca Nucën Papa Diosan aín Bëchicë, Nucën 'Ibu Jesucristo, a ënë nëtënu xuacëxa. ¹²Cristo cupí cananuna racuëtima uisa ñu cara, Nucën Papa Diosbë banati 'ain, an ca Cristomi catamëcë cupí nun bana cuatia quixun 'unani. ¹³Usa 'ain camina 'ëx mitsu bana ñuixuncë cupí tëmëraia ñuicania cuatíbi racuëti masá nuitutima 'ain. 'Ën tëmëraqunbi Cristo ñui quicë banacama mitsu ñuixuncëxmi aín catamëtia Nucën Papa Diosan mitsu ainan 'imicë 'aish camina masá nuitutíma cuënti 'ain.

**Uisaira oquin cara Cristonën aín unicama
nuibatia quicë bana**

¹⁴Usa mitsux 'ain cana Nucën 'Ibu Jesucristonën Papa, Nucën Papa Dios, a

rantin purúnquin mitsu ñucáxunin. ¹⁵Ax ca menu 'icë unicama 'imainun naínu 'icë ángelcamaribi an unio 'aish acaman 'Ibu 'icën. ¹⁶Ax upíra 'aish cushiira 'ixúan aín Bëru Ñunshin Upitan mitsun nuitu mëu sinánmiquin, ax cuëncësabi oquinmi 'anun mitsu cushionun, cana a mitsu ñucáxunin. ¹⁷Imainun cana Cristomi catamëtia an mitsubë 'ixun an cushiocë 'aish, uisai cara 'íbi bëtsibë bëtsibë nuibanquinmi, ¹⁸axribia ami sináncë unicamabëtan, uiti chaira aín sinan 'ixun cara Cristonën camabi menu 'icë unicama, 'apucama 'imainun 'apuma unicamacëñunbi ñumaraira unibi nuibatia quixun mitsun nuitu mëu 'unánun mitsu ñucáxunin. ¹⁹Nun nu camaira 'unántisama 'icëbimi mitsun, uisaira oquin cara Cristonën mitsu nuibatia quixun, aín cushi an mitsun nuitu upí 'imiti axa asérabi mitsubë 'ain 'unánun cana Nucën Papa Dios mitsu ñucáxunin.

²⁰Ax cushiira 'aish nubë 'ixun ca Nucën Papa Diosan nun ñucácësamaira oquin nu 'axúanan nun sináncësamaira oquinribi sinánxunquin nu 'aquinti 'icën. ²¹Usa 'icë ca Cristo Jesús cupí aín unicaman xëñibua 'aínbi a rabiti 'icën. Usaquin ca 'ati 'icën.

II. ÈSAI CA NUCËN PAPA DIOSAN UNI 'ITI 'ICË QUIXUN PABLONËN CA (4-6)

Aín Bëru Ñunshin Upitan 'imicëxun
Nucën Papa Diosan unicaman bëtsin
sináncësaribi oquin sinánti bana

4 ¹Usa 'ain cana 'ëx ainan 'ixun Nucën 'Ibu Jesucristo ñuiquin bana ñuixuncë cupí sipuacë 'ixun mitsu cain, an caíscë aín unicamaxa usai 'iti oquian Nucën Papa Diosan mënóisabi oi camina ax cuëncësabi ófshi 'iti 'ain. ²Cuamiananima camina upí sinánñu

'aish upiti banati 'ain. Bënëtishi nishíma camina bëtsibë nuibanani 'aquiananti 'ain. ³Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upitan 'aquincëx camina bëtsin sináncë saribi oquin sinani achúshi sinánsa 'aish, ëníma bëtsibë bëtsibë nuibananti 'ain. Usai 'iti sinani camina usaíbi 'iti 'ain. ⁴Jesucristonan 'aish ca aín unicama achúshisaishi 'icën. An atu 'aquincë Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upí ax ca achúshishi 'icën. Usa aín ca bëtsin 'unáncësaribi oquin aín unicaman 'unania, Nucën Papa Diosan ca aín nëtënu abë 'inun nu caísacëxa quixun. ⁵Nucën 'Ibu Jesucristo axëshi ca aín unicaman 'Ibu 'icën. Ax ca achúshi 'icën, amishi catamëti cananuna camáxbi nun 'ucha tërëncë 'aish ainan 'ain. Jesucristomishi catamëcë cupí cananuna nashimicë 'ain. ⁶Nucën Papa Dios axëshi ca aín unicaman Dios 'ianan aín unicaman 'Ibu 'icën. Usa 'ixun ca ax cuëncësabi oquian ñu 'anun aín unicama 'aquinia. Ax ca aín unicamabë 'icën.

⁷Usa 'ain ca axa ami catamëcë unicama bëtsin sináncësaribi oquin sináncë 'icëbi ax cuëncësä oquian bëtsi bëtsi ñu mëëti 'anun Cristonën nu 'imiaxa. ⁸Usai ca 'iti 'icë quiax ca Nucën Papa Diosan bana cuënëo ësai quia:

Capitanëan abë 'acánanquin axa ami nishcë unicama ñusmoxun cuëñquin aín unicama an bicë ñu 'ináncësabi oquin ca Cristonën bamax baísquitancëx naínu cuantëcëntancëxun cuëñquin aín unicama an 'ati ñu 'inánquin bëtsi bëtsi ñu 'anun 'imiaxa.

⁹Usa 'ain cara Cristo naínu cuantëcëan quicë bana uisai quicë 'ic? Ax ca ësai quia, aín Papan nëtënuax ënë menu utancëx ca anu cuantëcëancëxa, quiax. ¹⁰Axa ënë nëtënu uá, axbi ca anuxun aín unicama camabi aín cushi

anúan aín cuëencësa oquin 'ati a 'inánux abè 'Apu 'i aín Papan nètènu cuantëcëancëxa. ¹¹An ca ax cuëencësa oquían bètsi bètsi ñu 'anun aín unicama 'imía. Bètsi bètsi unix ca aín bana ñuixunuan 'imicë 'icën. Raírinën ca Nucën Papa Dios quicë bana unicama ñuixunia. Raírinën ca axa Jesucristomi catamëcëma unicama amia catamënun upí oquin 'aquinia. Raírinën ca axa ami catamëcë unicama upiti Jesucristo cuëencësabi oi ínun áquinia. Raírinën ca uisai cara Nucën Papa Diosan bana cuëncëcama quia quixun uni 'unánmia. ¹²Axa ami catamëcë unicaman upí oquin sinánan ax cuëencësabi oquin ñu upíshi 'ati 'aquinun ca Cristonën aín unicama bètsi bètsi ñu 'anun 'imía. ¹³Usai 'aquianani cananuna nishána-nima nuibanani uisa ñu cara 'icëbëbi asérabi ami catamëti 'ain. Ainan 'ixun Nucën Papa Diosan Bëchicë a asérabi 'unani cananuna an 'imicëx aín sinánsaribi 'iti 'ain. Usa 'aish cananuna camáxbi nun sinan upíra upí 'aish ax cuëencë sabi oi 'iti 'ain. ¹⁴Usai 'i cananuna bërámanu 'iásaribiti bérí 'itima 'ain. Bérí cananuna tuáxunratsunën unín paráncëxun sinánbëquincësa 'aish unín bètsi bètsi bana ñuixunquin paráncëxun amanua amanua sinani usaribi 'itima 'ain. An uni paráncë unicaman cëmëquin nu paránquin ñu 'atima 'anun quixun 'imicëx usai 'iá 'aishbi cananuna bérí usai 'itëcëntima 'ain. ¹⁵Nuxnu ainan 'aían aín unicaman 'Ibu, Cristo, ax nubë 'ain cananuna nëtë camabi an nu 'unánmicësabi oquin 'ai, aín sinánsaribi 'iti 'ain. Usa 'aish cananuna bètsibë bètsibë nuibananquin, cëmëquin uni itsi paranima, Cristo cuëencësabi oíshi 'iti 'ain. ¹⁶Nun namicama amanu amanu 'aish nun mécën, nun taë, nun pëñan, nun bëru, acama upiti tacáshquiama 'aish cananuna unima 'itsían. Usa 'aishbi

ca uni camabi aín namia upiti unia 'ain, asábi 'icën. Usaribiti ca axa Jesucristomi catamëcë unicamax amanu amanu sinánquinma Cristonën 'aquincëx camaxunbi bètsin sináncësa oquin sináncë 'iti 'icën. Usai 'i ca Cristonëx cuëencësabi oi bètsibë bètsibë nuibanani, an sináncësaribi oquin sinani Cristosaribi 'ia.

Cristonan 'aísha uni bètsi 'iti bana

¹⁷Nucën 'Ibu Jesucristonën 'ë sinánmicësabi oquin cana mitsu cain, axa Nucën Papa Diosmi sináncëma uníxa 'icësaribiti 'iá 'aishbi camina usai 'itëcëntima 'ain. A unicamax ca Nucën Papa Dios cuëencësa oíma atúnbia sináncësa oíshi 'i bucuía. ¹⁸Usa 'aish ca bëánquibucë 'ain mancas-matia uni bënëcësaribi oi 'ia. Cristo ñui quicë bana cuaisama tancë 'ixun ca ainan 'iti 'unáncëma 'aish Nucën Papa Diosnan 'itsianxbi ainanma 'icën. ¹⁹A 'ai ñunshíncë 'ixun ca rabínquinma uisa ñu 'atima cara 'aisa tania a 'aia. Aín xanuma 'aínbi xanubë 'iti, xanúxmabi uni itsibë 'iti, usa ñucama 'ati cuëenia. ²⁰Usaía atux 'icëbëtanbi ca Cristonën usaími 'inun mitsu sinánmicëma 'icën. ²¹Mítsúxmi a rabi timécë 'ain cara Jesús uisai mitsux 'iti cuëenia quixun 'unánmicë 'ixun camina 'unanin, Jesusax ca mítsúxmi a unicama 'icësaribiti 'iti cuëenima quixun. ²²Usaribiti 'iquin camina bëráma mitsux cuëencësabi oquin ñunshínquin ñu 'atima 'acën. Usaqin 'aquin camina mitsun sinan upíma 'ixun ñu 'atima 'aquinbi, ax ca 'aisama 'icë quixun sinani rabíanma 'ain. Usai 'iá 'ixunbi camina ñu 'atimami 'á, acama ënti 'ain. ²³A ëni camina Nucën Papa Diosan 'imicëx bètsi sinánñu 'iti 'ain. ²⁴Bètsi sinánñu 'imicëx camina an iscëx asérabi upí 'ianan unínribia iscëx upí nuituñu 'iti 'ain, Nucën Papa Dios cuëencësabi oi.

²⁵Usai 'iquin camina cēmëquin uni parántima 'ain. Camáxbi cananuna Cristonan 'ain. Usa 'ain camina abë banaquin min aintsicama asérabi banáinshi caquin parántima 'ain.

²⁶Unibë nishanantancëxbi camina 'uchati rabanan xënibutíma a nēténbi bënētishi manúti 'ain. ²⁷Nishtancëxunbimi manuiama ca ñunshin 'atimanën mitsu masá sinánmiquin mitsun nuitu upíma 'imiti 'icën. Usaquin 'atin rabanan camina mitsun nishcë bënénquinshi manuti 'ain.

²⁸An ñu mēcamacë uni an ca usaquin 'atécëntima 'icën. Usaquin 'atécënquinma ca chiquishquinma aín mēcënanbi upí oquin ñu mēēti 'icën, cupí bixun anun ñuñuma uniríbi 'aquinti sinánquin.

²⁹'Atimati banaima upitishi banaquin camina uni Jesucristomia upiti catamënun 'aquinti 'ain. Mitsúxmi usai banaia cuati Jesucristomi upiti catamëtía Nucën Papa Diosan nuibaquin 'aquincëx ca cuëēnti 'icën. ³⁰'Atimati banaquin camina Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upí masá nuitumiquin rabínmitima 'ain. Axa mibë 'inun 'inánquin ca Nucën Papa Diosan mitsu ainan 'inun 'unántioxa, Jesucristo utécëncëbëmi aín nētënu abë 'iti oquin.

³¹Usa 'ain camina uinu 'icë unibëbi nishanantima 'ain, uni itsimi camina xuatemati nishtima 'ain, unibë camina ñu canantima 'ain, uni ñui camina 'atimati banatima 'ain, uisa ñu cara 'atima 'icë a camina 'atima 'ain. ³²Usai 'ima camina abë nuibanani uni itsibë 'aquiananti 'ain. Mitsumi nishquian unin 'atimocëxbi camina abë tanánantima 'ain. Usai 'ima camina uisa cara mi ocëxbi a manui abë upí 'iti 'ain. Mitsun ñu 'aisama 'acëcama manuia, Nucën Papa Dios Cristo cupí mitsubë upí 'ain, camina usaribiti uni itsibë 'iti 'ain.

Uisai cara Nucën Papa Diosan unicama 'iti 'icë quicë bana

5 ¹Mitsux aín bëchicë 'icë an nuibacë 'aish camina usai 'iti sinani Nucën Papa Dios 'icësaribiti 'iti 'ain. ²Nucën Papa Dios cuëëncësabi oquin judíos unin aín 'ucha cupí rēcëxa carnero 'iásaribiti ca bamatsianxmabi Cristo nu nuibati nun 'ucha cupí bamacëxa, ami catamëtíshinu iénun. Cristonëan nu usoquin nuibacë 'ain camina mitsúxribi usaribiti bëtsibë bëtsibë nuibananti 'ain.

³Nucën Papa Diosnan 'ixun camina mitsun uisa ñux cara 'atima 'icë a 'ati sinántima 'ain. Mitsun xanuma 'ainbi xanubë 'iti, xanúxmabi uni itsibë 'iti, minanmabi uni itsin xanu 'imainun ñu cuëēnti, usa ñu 'ati sinanima 'ianan camina usa ñu ñui banatima 'ain. ⁴Anun tupuananti 'atima banan camina banatima 'ain, uni 'imainun xanu rabínmi camina 'usánani banatima 'ain, cuaínta-pun 'aish camina 'atimati banatima 'ain. Usai 'iquinma camina a rabiquin Nucën Papa Dios —asábi ca —quixun cati 'ain. ⁵Camina asérabi 'unánti 'ain, axa aín xanuma 'ainbi xanubë 'icë uni, axa xanúxmabi unibë 'icë uni, an ainanma uni itsin ñu cuëëncë uni, a unicamax ca Nucën Papa Diosmabi, unínbi 'acë ñuishi rabicësa 'icën. Usa unicamax ca Nucën Papa Diosan nētë anua Cristoribi 'icë anu abë 'itima 'icën. ⁶Uni raírinëan —ñu 'atima 'acë 'aishbi camina Nucën Papa Diosan nētënu 'iti 'ai —quixun cacëxunbi camina mitsun, —cëmëi ca quia —quixun sinánti 'ain. An aín bana cuaisama tanquin usa ñu 'acë unicama a ca ami nishquin Nucën Papa Diosan castícantí 'icën. ⁷Usaribi 'itin rabanan camina an usa ñu 'acë unicamabë 'itima 'ain.

⁸Bërâma Nucën Papa Diosan bana 'unáncëma 'aish unían bëánquibucënu-

xun ñu 'atima 'acësa 'iá 'ixúnbi camina bérí Nucën 'Ibu Jesucristonan 'ixun ax cuëëncësabi oquin ñu upíshi 'ain. Usa 'aish camina bérí xabánu nicësa 'iti 'ain. ⁹Nucën 'Ibu Jesucristonan 'aish ca uni upí sinánñu 'ianan asérabi banáinshi bananan ñu upíshi 'aia. Usaribi camina mitsux 'iti 'ain. ¹⁰Añumi 'ati cara Nucën 'Ibu Jesucristo cuëënia a camina upí oquinra 'unánti sinánti 'ain. ¹¹Ax bēánquibucënu nicësa uni an ca axa cuëëncësa oquinshi ñu 'aquin, Nucën Papa Diosmi sinánquinma uni itsiribi ami sinánun 'aquinti sinanima. Usaía ax 'icë unicama camina atun 'acësaribi oquin 'aquinma, —usaquin ñu 'ati ca 'aisama 'icë —quixun upí oquin 'unánmiquin 'ësëti 'ain. ¹²Usa ñua a unicaman unéxun 'acë, ax ca a cuati rabínti 'aish ñuitisama 'icën. ¹³Usa ñu 'ati ca 'aisama 'icë quixun unéquinma cacëxun ca camabi unin —asérabi ca usaquin 'ati 'aisama 'icë —quixun 'unánti 'icën. ¹⁴Usa 'ain ca ësai Nucën Papa Diosan bana cuëmëo quia:

'Uxcësa 'aishbi bësucësa 'inux ca Cristomi catamët. Ainanma 'aish min 'ucha cupí bamacësa 'aishbi ca Cristomi catamëti iët. Usa 'icë ca min ñu 'aisama 'acëcama ëmianan mix asaribi upí 'inun 'imiti 'icën.

¹⁵Sinánñuma unisa 'ima an Nucën Papa Diosan bana 'unáncë unisa 'ixun camina ax quicësabi oquin ñu upíshi 'ati 'ain. ¹⁶Ax cuëëncësa oquinshi unin ñu 'atima 'acëbëtanbi camina mitsun ñancáishi nëtë inúmi 'iquinma Jesucristomi sináncë 'ixun, ax cuëëncësabi oquinshi 'ati 'ain. ¹⁷Sinánñuma camina 'itima 'ain. Uisa ñumi 'ati cara Nucën 'Ibu Jesucristo cuëënia, a camina 'unánti 'ain. ¹⁸Mitsux camina paéntima 'ain. Paéncë uni ax ca uisai cara banatisa tania usai bananan, añu cara 'aisa tania

a 'aia. Usai 'ima camina Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upitan mitsubë 'ixun anbi upí oquin cushiocë 'aish upiti bananan upí ñuishi 'ati 'ain. ¹⁹Usa 'aish camina mitsun nuitu mëu Nucën 'Ibu Jesucristo rabianan Nucën Papa Diosan bana sinani, bëtsibë bëtsibë bananan cantati 'ain. ²⁰Nucën 'Ibu Jesucristonan 'ixun camina usoquian 'aquianan, an nu 'imicëcama, a sinánquin, Nucën Papa Dios —asábi ca —quixun caquin rabiti 'ain. ²¹Nucën Papa Diosnan 'aish camina bëtsibë nishananima an cacëxun aín bana cuati, uni raíribë nuibananti 'ain.

**Èsai ca uni aín xanubë
nuibananti 'icë quicë bana**

²²Xanun aín bënënan 'ixun aín bana cuati 'icën, Nucën 'Ibu Jesucristo cuëëncësabi oquin. ²³Cristo ax ca an aín unicama aín 'ucha tērénquin Nucën Papa Diosnan 'inun iémicë a 'icën. An iémicë 'ixun ca aín unicaman aín bana cuatia. ²⁴Aín unicaman Cristo cuëëncë sabi oquin ñu 'acësaribi oquin ca xanun aín bana cuaquin aín bënë cuëëncësabi oquin 'ati 'icën.

²⁵Ainan 'inun unicama nuibati ca Cristo bamatsianxmabi bamacëxa. Usoquin ca an aín unicama nuibatia. Usaribi oquin ca bëbuxun xanuñu 'ixun aín xanu nuibati 'icën. ²⁶Aín unicama aín nuitu upí 'imiquin ca Cristonën ax aín sinan 'aisama 'icëbi bëtsi oquin aín sinan upí 'imia. Usoquin ca ax quicësabi oquían 'anun aín bana 'unánmiquin aín unicama aín nuitu upí 'aísha chucacësa 'inun 'imia. ²⁷Usoquin 'imitancëx utëcënxun ca aín unicama uisa 'uchañu-mabi 'ianan Nucën Papa Diosan iscëx atun ñu 'atima 'acë ëni upí 'icë isti 'icën. ²⁸Cristonëan aín unicama nuibaquin bërúancësaribi oquin ca unin aín xanu nuibati 'icën. Uinu 'icë uníxbi ca aín namimi nishima. Usaribi oquin ca unin

ami nishquinma aín xanu nuibati 'icën. An aín xanu nuibaquin bërúancë uni ax ca axbi bërúancacësa 'icën. ²⁹Uinu 'icë uníxbi ca aín namimi nishima. Aín nami upí 'aish cushi 'iti cupí ca chupa pañuanan ñu upí oquin pianan axbi aín nami bërúanracati upitax tsotia. Usaribi oquin ca Cristonën aín unicama bërúanquin upitax tsónun 'imia. ³⁰Nux aséرابi ainan 'aish ax cuëncësabi oi 'ianan ami catamëti abë achúshisa 'icë ca usoquin nu bërúanquin 'aquinia. ³¹Nucën Papa Diosan bana cuëno ca ësai quia: “Usa 'ain ca unin aín papacëñun aín tita ënquin abë ënanantimoquin aín xanu bitsia. Usa 'aish ca a rabëtaxbi achúshisa 'ia”. ³²A bana bërúama cuëno ax ca unin cuaisamasa 'icën. Usa 'aíshbi ca 'ën sináncëx a bana uníxa usai aín xanubë 'iti ñui quicë 'aíshbi Cristonëx ca usaribiti aín unicamabë achúshisa 'icë quicë 'icën. ³³Usa 'aínbi cana mitsu cain, min namimi bërúancësaribi oquin camina mitsun xanuribi nuibaquin bërúanti 'ain. Usaribi oquin ca xanúrribi ami sinánquin aín bënëna bana cuati 'icën.

6 ¹Papañu titañu tuácama, ësáquin cana mitsu cain, min papan bana, min titan bana cuaquin camina an mi cacësabi oquin 'ati 'ain, Nucën 'Ibu Jesucristo cuëncësabi oquin. Mitsux usai 'iti ca asábi 'icën. ^{2,3}Ax quicësabi oquin 'atia Nucën Papa Diosan 'inan bana achúshinëx ca ësai quia: “Chuámarua 'aish xëributi ënë menu tsónuxun camina min papan bana, min titan bana upí oquin cuaquin, an mi cacësabi oquin 'ati 'ain”. Bëtsi bëtísi bana ax quicësabi oquin 'ati 'aínbi ca ënë banaxëshi ësai quia: Usai 'i ca uni chuámarua 'aish xëributi ënë menu tsóti 'icën.

⁴Bëhiccëñu unicama, mitsuribi cana cain, min bëhiccë camina nishmitima 'ain. Min bana parëquinma min cacësabi oquin 'anun camina canioti 'ain.

Usoquin canioquin camina a ñuixunquin Nucën 'Ibu Jesucristo cuëncësabi oquian 'anun 'unánmiti 'ain.

⁵An uni itsi ñu mëëxuncë unicama, mitsun camina upí oquin sinánquin an mi ñu mëëmicë unia cuëntanun paránquinma an cacësabi oquin 'ati 'ain, Cristoribimi 'axuncësa 'itánun.

⁶An mi iscëxuinshi camina axa cuëntanun quixun uni ñu mëëxuntima 'ain. Usoquin 'axunquinma camina an iscëxunmabi Cristonën uni 'ixun chiquíshquinma cuëntanun upí oquin uni ñu mëëxunti 'ain, Nucën Papa Dios cuëncësabi oquin. ⁷—Ënë ñu cana unishi 'axunima, Nucën 'Ibu Jesucristoribi cana 'axuni —quixun upí oquin sinánquin camina an mi ñu mëëmicë uni ñu mëëxunti 'ain. ⁸Camina 'unanin, an upí oquin ñu 'acë uni a ca Nucën 'Ibu Jesucristonën, uisa ñu upí cara 'axa, usaribi oquin cupíoti 'icën, an uni ñu mëëxuncë uni 'imainun an uni ñu mëëmicë uniribi.

⁹An uni itsi ñu mëëmicë unicama, mitsun camina an mi upí oquin ñu 'axuncësaribi oquin uni upí sinánñu 'ixun ami nishquin ñu caquínma ñu mëëmiti 'ain. Camina 'unanin, Nucën 'Ibu Jesucristo aín nëtënu 'icë, ax ca mitsun 'Ibu 'ianan ami ñu mëëmicë unicaman 'Iburibi 'icën. An ca aín unicama bëtsibë sënëna isia.

Ñunshin 'atimanëan ñu 'atima 'anun sinánmicëxia uni Cristomi catamëti bana

¹⁰Ën xucéantu, ënë banaribi cana mitsu ñuixunin. Ax mibë 'ixúan mi sinánmicë sabi oquin 'ai camina Nucën 'Ibu Jesucristomi aséرابi catamëti 'ain. Usaími 'ia ca aín cushínbi mitsu cushioti 'icën.

¹¹Ñunshin 'atimanëan paránquin mitsu ñu 'atima 'amitisa tancëxbi camina an mitsu 'ibuati rabanán usoquinra cara an mitsu cushioti 'icë, usaquin Nucën Papa Diosan

cushiocë 'inux upí oquin sinani ami catamëti 'ain. ¹²Nux cananuna suntárunëxa 'acanançesaribiti 'in. Usai 'ibi cananuna unibë 'acananiman. Nun nuitu mëúishi cananuna 'acanáncësa 'ain, ñunshin 'atimanën nu 'ibuati rabanan. Aín 'apubë cushiquin ca ñunshin 'atimacaman nu ñu 'atima 'anun nu 'amitisa tania. Atun an ënë menuxun ñu atima 'acë unicama 'ibuacë 'ixun ca nuribi ñu 'atima 'amitisa tania. ¹³Ñu 'atima 'anun an sinánmicë xunbi 'aquinma ñunshin 'atima abáminux cushi 'iti cupí camina manutima, uisoquinra cara an mitsu cushioti 'icë usaquian Nucën Papa Diosan cushiocë 'inux upí oquin sinani ami catamëti 'ain. Usai cushicë 'ixúnmi abámicëxuan ñunshin 'atimanën mitsu tantëcëncëxbi usabi Nucën Papa Diosmi catamëcë 'aish camina uisabi 'itima 'ain. ¹⁴Ñunshin 'atima nun nuitu mëúnu abë 'acanançë an tanquinbi uisabi otima cupí camina Nucën Papa Diosmi catamëcë 'aish Romanu 'icë suntárunëan amia catamëti aín manë chupa pañucësa 'iti 'ain. Aín manë chupa pañuquin ca anúan tsitëcërë quiti anun tsitëcërëquianan, aín shican bëpánti manë chupánribi shimápucüanan, aín taxacaribi tañuanan, aín manë mañuti mañuanan, aín manë pará tuíanan aín manë xëtocëribi tuinia. Suntáru aín manë chupami catamëcë 'aínbi camina mitsúxribi mitsun nuitu mëu upiti 'acananux manë chupa ami catamëti pañucësa 'iti 'ain. Uni paráncëma 'ianan cëmëima asérabi banan banacë 'aish camina suntáru aín manë chupa pañuax upiti tsitëcërëquicësa 'iti 'ain. Ñu 'atima 'ati ëncë 'ixun upí ñuishi 'ati sináncë 'aish camina suntáru aín shican bëpánti manë chupan shimapucüesa 'iti 'ain. ¹⁵—Cristo cupí nun 'ucha tërëncë 'aish cananuna Nucën Papa Diosbë upí 'ai —quixun uni ñuixunux mëníocacë 'aish camina suntárunëan aín taxaca tañucësa 'iti 'ain.

¹⁶Ñunshin 'atimanëan uisashi oquin cara tanquinbi mitsu uisabi otima cupí camina Jesucristomi sinani, an ca 'ë bërúanquin 'ë 'aquinia quixun 'unani, ami catamëti 'ain. Usa 'aish camina suntárunëan 'acáanquin anua pia atsínti rabanan, aín manë pará ami catamëti tuíncesaribi 'iti 'ain. ¹⁷Mitsun camina asérabi 'unánti 'ain, Jesucristo cupí mitsun 'uchacama tërëncë 'aish camina Nucën Papa Diosan iscëx upí 'aish ainan 'ai quixun. Usaquin 'unani camina suntáru manë mañutinën mapucësa 'iti 'ain. Aín Bëru Ñunshin Upitan 'unánmicëxun Nucën Papa Diosan bana cuënëo upí oquin 'unani camina ñunshin 'atimami racuétima 'ain. A banami catamëti camina suntárunëan aín manë xëtocë ami catamëquin tuíncësa 'iti 'ain. ¹⁸Usai 'iquin camina aín Bëru Ñunshin Upitan sinánmicësabi oquin añu caramina 'ai a ñu 'ai Nucën Papa Diosbë bananan an mitsu 'aquinun ñucáti 'ain. Usai abë bananux camina atsanima ami manúaxma 'ianan axa Jesucristomi catamëcë unicamaribi Nucën Papa Dios ñucáxunti 'ain. ¹⁹Ñucáxuanan camina aín bana unicama racuëquinma ñuixunuan uisoquin carana ñuixunti 'ai quixun 'ë sinánminun Nucën Papa Dios 'ë ñucáxunti 'ain, Cristo ñui quicë bana a bëráma unín upí oquin 'unánma 'icëbi bërí unín 'unánun. ²⁰Cristo ñuiquin bana ñuixunuan Nucën Papa Diosan 'imicë 'aish cana a ñuiquin uni bana ñuixuncë cupí sipuacë 'ain. Sipuacë 'ixunbi an 'ë cacësabi oquin racuëquinma a bana upí oquin ñuixunun camina 'ë Nucën Papa Dios ñucáxunti 'ain.

Bërúanx 'inúan Pablonën Efesonu 'icë unicama ca

²¹Mitsúnmi uisai carana 'ëx 'i quixun 'unánun ca Tíquiconën minu cuanxun mitsu ñuixunti 'icën. Axribi ainan 'aish nun nuibacë xucën 'ixun ca Nucën 'Ibu

Jesucristo ñuiquin upí oquin uni bana ñuixunun 'ë 'aquianxa. ²²An uisai caranuna 'i quixun nu ñuia cuatími masá nuitutíma cuëñun quixun cana a mitsunu cuanun xutin.

²³Nucën Papa Diosbëtan Nucën 'Ibu Jesucristonën 'imicéxmi mitsux 'ëx

'icësaribiti ami catamëcë 'aish ami sinánan bëtsibë bëtsibë nuibanani chuámarua 'aish upitax bucuti cana cuëñin. ²⁴Mitsúxmi a manutëcëntimoi Nucën 'Ibu Jesucristomi catamëcë 'icëa, Nucën Papa Diosan nuibaquin mitsu 'aquinti cana cuëñin. Ashi, Pablo.